

festészettel már kora gyermekkorában, apja, Zsigmond műhelyében kezdett el foglalkozni: elsajátítva a mesterség fortélyait. Édesapja volt ez időben hazánkban az egyetlen és utolsó céhmester, aki értett az ólomba foglalt színes üvegek készítéséhez. Az itt megszerzett mesterségbeli tudást külföldi tanulmányútjai során tökéletesítette. Önállóan, nagyon fiatalon, húszévesen kezdett el dolgozni Budapesten. A rendkívül tetszetős, szép anyag, amivel dolgozott és teljesítményének művészi színvonala hamar hozzásegítette a sikerhez. Sok megrendelést kapott a történelmi Magyarország legrangosabb épületeinek díszítésére: a pécsi és a debreceni tudományegyetemek aulái, az egri, a kassai, a gyulafehérvári székesegyházak ablakai, a marosvásárhelyi Közművelődési Palota és a szabadkai városháza üvegfestményei dicsérték keze munkáját. Külföldre is eljutottak művei. Egymás után nyerte el a párizsi, torinói, az amerikai St. Louis-i világiállítások aranyérmeit. Elkészítette Norvégiában a sandefjord-i és az oslói Fageborg-templom ablakait, Olaszországban a Museo del Risorgimento Kossuth-émlékövegfestményét, Mexico Cityben a Nemzeti Színház ablakait, hogy csak a legjelentősebbeket emeljük ki. Mozaikmunkái közül említjük meg a Zeneakadémia előcsarnokának mozaikját, a kőbányai plébániatemplom Szent Antal-oltárpépét, a pannonhalmi Székesegyház homlokzati frízét, a Kerepesi úti temető Deák-mauzóleumát, melyet Székely Bertalannal együtt készített.

A századfordulótól a monumentális megbízások során egyre jelentősebbé vált együttműködése a gödöllői művészekkel, melyről maga így emlékezett meg: – Körösfői-Kriesch Aladárral és Nagy Sándorral való együttműködésem pályafutásom egyik legszebbike volt. Szerencsés egymásratalálásunk beszédes bizonyítékai a Nemzeti Szalon, a veneziai magyar kiállítási csarnok, a marosvásárhelyi kultúrház, a lipótmezei kápolna, a temesvári püspöki szeminárium, a budapesti papnevelő intézet oratóriumának üvegfestményei és mozaikjai, ennek az ideális együttműködésnek eredményei. – A lipótmezei kápolna üvegfestmény-együttese a magyar és nemzetközi szecessziós üvegfestészetnek is különleges értékű csúcsteljesítménye: ikonográfiai felfogásban, formai-színkompozícióbeli s technikai kivitelezésben egyaránt.

Az üvegfestőművész emlékeit így summázta Róth Miksa: „Az élet küzdelmeinek jótékony balzsama: a szépben való gyönyörködés. Hálás lehet az ember az Úr-istennek, ha őt azzal áldotta meg, hogy meglássa és átérezze a szépet, de méginkább tartozik hálával az, akinek megadatott, hogy a szép kultuszában töltheti el életét, és az alkotás örömeiben részesülve, ízelítőt kap az Istenből, embertársainak pedig lelki gyönyörűséget szerez művészetével.”

A reprezentatív album a legjelentősebb Róth Miksa művek bemutatására, értékelésére, a művész életútja, pályájának ismertetésére kitűnő eredménnyel vállalkozott. Részleteket ismerhetünk meg Róth Miksa írásaiból és szemelvényeket az üvegfestészet történetéből, de a modern mozaikművészetről is. Külön fejezetek szemléltetően tüntetik fel Róth jelentősebb középületi üvegfestmény- és mozaikmunkái jegyzékét; az üvegfestészetben alkalmazott fontosabb üvegfajtákat és díszítőtechnikákat; útmutató jegyzeteket s a fontosabb ajánlott irodalmat. A kötet szerzője módszeresen fogja át és elemzi a gazdag Róth Miksa életmű összefüggéseit.

Helikon Kiadó Kft., Budapest, 1993.

DR. ORMÁNDI JÁNOS
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Farkas Olga: Rajzot tanítottam

Korunkban a vizuális nevelés jelentősége kihívásszerűen megnövekedett. Az élet minden területén jelentkező vizuális információözön, a rohamosan fejlődő ipari formakultúra, környezet-esztétikai igény, reklám és csomagolóstechnika sürgeti a látás kiművelését, az esztétikai intelligencia széles körű elterjedését.

Az európai mércével mérve is jó színvonalúak a magyar kultúrán belül a vizuális nevelés eddigi eredményei. Elég, ha a nemzetközi gyermekrajzpályázatok magyar aranyérmesire utalunk. De a nemzetközi módszertani jellegű kiállítások (INSEA), kongresszusok is kitűnőnek ismerik el a bemutatott magyar anyagot. Utalva arra a tényre, hogy a művészeti nevelés *szabadsága* mellett lehet egyfajta *racionalisabb* vizuális közlőnyelv elsajátítására is törekedni, mely támogatja a tanulók vizuális információk iránti fogékonyságát. Mondható tehát, hogy a jó színvonalú és eredményes magyar rajzoktatásnak igen sok jól képzett, elhivatott, ma is működő rajztanára a megalapozói és zászlóvivői. Ennek ellenére kevés az olyan szakember, aki arra is rászánná idejét, hogy gazdag, eredményes pedagógiai tapasztalatait leírja, és így tegye közkinccsé. Talán azért van ez így, mert a vizuális közlőnyelv „internacionális”, olyan, mint a zene, leírt szavak nélkül is szuverén üzenethordozó a világ bármely táján.

Minderre csak azért utalok, hogy kifejezzem örömmömet amiatt, hogy akadt végre egy olyan szerző, aki vállalkozott arra, hogy kötetbe gyűjtse a rajztanítással kapcsolatos tapasztalatait. Külön jónak érzem a kötet szempontjából, hogy a szerző – amint írásából is kiderül – hosszú éveken át végzett kiváló rajzpedagógiai munkát egy szegedi általános iskolában.

A mű egy rajztanár másfél évtizedes alkotó-kutató munkáját foglalja össze az elmélet és a gyakorlat egységében.

A szerző a saját és a szegedi egyetem kognitív pedagógiai kutatásainak eredményeit adaptálja az általános iskola valóságos körülményei között. Ezek alapján egy kipróbált, a gyerekek teljes személyiségét figyelembe vevő program kivitelezését vázolja fel. Bemutatja, hogyan lehet alkalmazni a humanisztikus pedagógia eszköztárát a személyiségfejlődés serkentése érdekében az általános iskola 5-8. osztályaiban, a rajz tantárgy tanítása során. Az olvasót megismerteti ennek a pedagógiai-pszichológiai elméletének az alapvető értékével. Nevezetesen: az iskolai munka középpontjában a saját belső inspirációjától vezetve is az alakulni-fejlődni képes gyerek áll.

A dolgozat *tartalma* lényegében a gyermekcentrikus rajzoktatásról a személyiség- és képességfejlesztés rajzoktatási lehetőségeiről szól az általános iskolai viszonyok között.

Foglalkozik a tanulás szervezésével, a tanári személyiséggel, a vizuális játékok leírásával, a „rajzban” feldolgozható témák megfogalmazásával, a gyermek képi gondolkodásának elemzésével kapcsolatos „melléklettel”. Az I. kötet szöveges anyagához kapcsolódó gyermekrajzok, fotók, illusztrációk egészítik ki, és teszik teljessé a kéziratot. Az illusztrációk legfőbb érdeme, hogy „saját anyagból” lettek összeválogatva, és harmonizálnak a szövegben megfogalmazott elképzelésekkel.

Az írásos anyag *nyelvezete* olvasmányos, egyéni hangvétellű, szakszerű és hivatásszeretettel sugalló.

Az itt leírt személyközpontú pedagógia nagy jövő előtt áll, ha még a mai lehetőségek mellett kissé *idealisztikusnak* hat is általános elterjedése.

A tanári beleérzőképesség, a tanuló partnereként való elfogadása, a pedagógiai segítségnyújtás, a hitelesség, a tanuló iránti bizalom, a tanári önnevelés, nem új fogalmak, eddig is minden *igazi tanárszemélyiség* sajátja és fontos pedagógiai eszköztára volt, és ma is az.

A kötetet minden bizonnyal haszonnal forgathatják a rajz szakos tanárjelöltek és tanárok, a rajztanítás pedagógiájával foglalkozó oktatók és kutatók, valamint az óvónők, a napköziotthonban, a kollégiumban és a nevelőotthonban tevékenykedő pedagógusok is.

A könyv megvásárolható és megrendelhető a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Könyvtárában (6722 Szeged, Boldogasszony sgt. 6.).

JGYTF, Szeged, 1994.